

Warszawa, 7 czerwca 2024 r.

PROTOKÓŁ z XI posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego

Jedenaste posiedzenie Polskiej Rady Języka Migowego trzeciej kadencji odbyło się w dniu 7 czerwca 2024 r. o godz. 11:00 w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, w Warszawie.

Zgodnie z listą obecności, stanowiącą zał. nr 1 do protokołu, w posiedzeniu wzięli udział następujący członkowie Rady:

- Maria Skarżyńska (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji),
- Ewa Murawska-Najmiec (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji),
- dr Małgorzata Czajkowska-Kisil (przedstawicielka środowiska osób niesłyszących),
- Małgorzata Tallpska (przedstawicielka środowiska osób niesłyszących),
- Michał Garncarek (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Bartosz Marganiec (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Zuzanna Borowska (przedstawicielka środowiska osób niesłyszących),
- Anna Sacha (przedstawicielka środowiska osób niesłyszących).

Posiedzenie na język migowy tłumaczyli: Pani Mariola Kozłowska-Nowak i Pan Bernard Kinov. Wszystkie osoby obecne na posiedzeniu podpisały listę obecności.

Ustalono następujący porządek obrad:

1. Zatwierdzenie porządku obrad.
2. Dyskusja nad nowelizacją ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się.
3. Sprawy różne.
4. Zakończenie obrad.

Ad. 1.

Pani Przewodnicząca powitała wszystkich zebranych członków na XI posiedzeniu Polskiej Rady Języka Migowego. W obradach uczestniczyło 8 członków Rady. W związku z powyższym quorum nie zostało spełnione.

Po powitaniu zebranych członków Pani Przewodnicząca przystąpiła do głosowania nad przyjęciem proponowanego porządku obrad. W wyniku głosowania wszyscy zebrani, członkowie Rady zagłosowali za przyjęciem porządku obrad. Porządek obrad został przyjęty.

Ad. 2.

Następnie głos zabrała Pani Przewodnicząca, która rozpoczęła spotkanie od rozmowy na temat dotychczas wypracowanych już ustaleń, uchwał wraz z załącznikami dotyczących nowelizacji ustawy o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Następnie rozpoczęła się dyskusja już odnośnie konkretnych zapisów w ustawie. Pani Zuzanna Borowska zapytała zgromadzonych co myślą o usunięciu przepisu o fonogestach z ustawy. Uzasadniła swoją

uwagę tym, że obecnie już nikt nie używa fonogestów. Pan Bartosz Marganiec również był za tym aby tą kwestię wykreślić z ustawy. Powiedział, że fonogesty nie są metodą komunikacji, to jest metoda rehabilitacyjna wykorzystywana do tego by pomagać rozpoznawać gestykulację na twarzy natomiast nie ma sensu pozostawianie tej kwestii w ustawie ponieważ w urzędzie nikt nie będzie komunikował się za pomocą fonogestów. Fonogesty nie mają celu komunikacyjnego. Zaproponowano, aby ten temat zastąpić osobą asystującą. Pani Przewodnicząca poparła tą propozycję. Jednocześnie zaznaczyła, żeby chciała aby w ustawie był zapis o osobach niedosłyszących i głuchych dwujęzycznych. W dalszej kolejności członkowie Rady podjęli temat certyfikacji tłumaczy. Pan Michał Garncarek przedstawił jak obecnie wygląda proces certyfikacji, który odbywa się w PZG i zgłosił propozycję, aby komisja certyfikacyjna, do której będą zgłaszali się tłumacze, została przeniesiona do ministerstwa. Pan Garncarek zaznaczył, że warto byłoby gdyby były dwa odrębne działy, pierwszy skupiałby tłumaczy w sprawach notarialnych i prawnych, a drugi tłumaczy asystujących. Każdy dział miałby dzielić się na trzy poziomy. Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil dodała, że kształcenie i egzaminowanie tłumaczy przysięgłych przejmuje Ministerstwo Sprawiedliwości. Poinformowała, że w tym temacie odbyło się parę spotkań, na których była Pani Mariola Kozłowska-Nowak oraz Pani Małgorzata Talipska. Nadmieniła, że to jest zupełnie inna dziedzina i celem tej certyfikacji jest stworzenie jasnego obrazu kwalifikacji. Ten projekt miał nie dotyczyć tłumaczy asystentów z uwagi, że jest to kompletnie inna dziedzina. Tłumacze przysięgli przeszliby egzamin państwowy języka migowego. Natomiast tłumacze będący asystentami wspierającymi osoby niesłyszące to jest kompletnie inna dziedzina. Dlatego aby nie obniżać poziomu tłumaczy przysięgłych – tłumacze asystujący byłiby kształceni i certyfikowani na zupełnie innym polu działania. Rozdzielenie tej certyfikacji ma na celu jasne wskazanie kierunku kwalifikacji tych tłumaczy. Pan Garncarek dodał, że słusznym byłoby ustalić zewnętrzne, niezależne kryteria dla tłumaczy asystujących aby firmy kształcące podlegały jasnym i zbieżnym kryteriom. Natomiast Pan Bartosz Marganiec zaproponował dwojaki rodzaj tłumaczy: certyfikowanych, którzy byłiby i pomagali w sprawach urzędowych i niecertyfikowanych, zwykłych pomocnych w pozostałych sprawach przy czym tłumacze certyfikowani mieliby więcej uprawnień. Pani Przewodnicząca zgodziła się z takim podziałem tłumaczy. Pan Marganiec zadał pytanie kto płaci tłumaczom: państwo, urząd czy osoba, która tłumacza potrzebuje? Pani Zuzanna Borowska powiedziała, że tłumacze, którzy przychodziliby byli zatrudniani w urzędach miejskich jako etatowi pracownicy czy pracownicy PZG. Po tej dyskusji Pani Przewodnicząca zamknęła bieżący temat i przeszła do kolejnej kwestii – nowego projektu nowelizacji ustawy o języku migowym (...) i zgłoszonych zmian. Pani Przewodnicząca zwróciła uwagę na kwestię certyfikowania tłumaczy PJM i wytłumaczyła co przez to rozumie. Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil przysłuchując się podniosła, że przecież wszystkie te zagadnienia zawarte są w wymaganiach certyfikacyjnych przekazanych do ministerstwa. Rada otrzymała informację zwrotną, że tenże materiał dotyczący certyfikacji nie jest napisany językiem ustawy i trzeba go przerobić. W nowelizacji ustawy została tylko informacja o certyfikacji bez szczegółów jak ona ma przebiegać. Natomiast w dokumencie przekazanym było wszystko dokładnie napisane jak wyglądają zasady powoływania komisji egzaminacyjnej, zasady przygotowania egzaminu. Egzamin powinien być dwuczęściowy dotyczący tłumaczy słyszących i niesłyszących. To wszystko zawierał dokument przekazany ministerstwu. Pani Ewa Murawska-Najmiec zauważyła, że w projekcie ministerialnym z 2024 r. w art. 25 e odsyła do rozporządzenia dlatego może to nie jest dobry czas aby o tym teraz rozmawiać. Wyraziła przekonanie aby skupić się na projekcie ustawy i wypracowaniu wspólnego zdania, które można by przegłosować do dalszych prac. Natomiast ministerstwo trafnie wskazało, by poruszone kwestie uregulować w rozporządzeniu. Pan Marganiec zgłosił dwa zastrzeżenia odnośnie wykształcenia przyszłego tłumacza i uprawnień jakie by posiadał. Pani Małgorzata Talipska wskazała, że język podlega zmianom i trzeba mieć to na uwadze. Pani Czajkowska-Kisil znowu nawiązała do dokumentów stworzonych w przeszłości, dotyczących certyfikowania tłumaczy. Powiedziała, że Rada nie skupiała się na komisjach etyki zawodowej. Kwestia powołania komisji etyki zawodowej może być dodatkowa i rozstrzygnięta na gruncie rozporządzenia. Zwróciła uwagę na ważniejszy

element czyli na długość ważności certyfikatu, obejmujący okres 5 lat. Pan Bartosz Marganiec zaproponował by wpisać do projektu tematy dotyczące świadczeń dla głuchych w postaci np. renty, świadczenia czy bonu komunikacyjnego. Świadczenie przysługiwałoby osobie uprawnionej w postaci 2 godzin zaangażowania tłumacza celem załatwienia niezbędnych spraw życia codziennego. Takie rozwiązania funkcjonują we Francji czy Anglii. Natomiast w Polsce osoba głucha nie ma możliwości otrzymania renty socjalnej zgodnie z obowiązującymi przepisami. Dlatego taki fundusz na cele komunikacyjne dla osób głuchych byłby niezwykle pomocny. Usługi takie powinny być dostępne na wniosek, którego wzór byłby określony w ustawie, żeby każda kolejna instytucja nie tworzyła nowego, swojego. Kolejną kwestię dotyczącą złożenia skargi poruszył Pan Michał Garncarek przywołując jak wzór ustawę o dostępności. Skarga miałaby dotyczyć zagadnień związanych z realizacją świadczeń dla głuchych zapewnionych przez zapisy ustawy. Pani Przewodnicząca pozostawiła kwestie zgłoszonych propozycji otwarte i zaproponowała ich przegłosowanie podczas mailowego głosowania w kolejnym tygodniu.

Ad. 3.

Pani Przewodnicząca przeszła do kolejnego punktu posiedzenia sprawy różne. Nikt ze zgromadzonych nie podjął tematu stąd ten punkt posiedzenia został zamknięty.

Ad. 4.

Po omówieniu wszystkich kwestii Pani Przewodnicząca Małgorzata Talipska podziękowała zgromadzonym członkom Rady za udział w spotkaniu, przypomniała o następnym posiedzeniu mailowym i zamknęła posiedzenie.

Protokolant

Przewodniczący Rady

M. Talipska